

[Kirkeministeren.]

må jeg takke ordførerne for det konservative folkeparti og venstre for den imødekommenhed og det mådehold, der er vist. Jeg er glad for, at der er blevet enighed om lovforslaget. Jeg er ganske enig i den betragtning, der er fremført, at det er en god ting, at tinget står sammen om den kirkelige lovgivning.

Vedrørende det principielle vil jeg sige, at det er rigtigt, at jeg havde fremsat lovforslaget i en noget anden skikkelse. Principielt er jeg tilhænger af fuld offentlighed ved menighedsrådsmøderne, men vi, der har arbejdet med disse ting og kender de praktiske forhold, ved, at det undertiden kan være vanskeligt at gennemføre. Derfor valgte jeg den forsigtigere formulering. Jeg er imidlertid glad for, at vi har fået ændret lovforslaget, glad for enigheden bag det. Her har altså principielle og praktiske synspunkter bøjet sig mod hinanden, og jeg tror i og for sig, at denne lille ting måske kan få mennesker til at overveje: bruges de kirkelige midler på en rigtig måde? Er der gamle udgifter, der kan spares? Er der nye muligheder for at bruge rådighedsbeløbet? Er det rimelige beløb, der bruges? Kort sagt — jeg tror, det er et lille positivt skridt, og jeg takker for enstemmigheden bag lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2 og 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om ændring af understøttelsessatser m. v.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3213, fremsættelsen i tidenden sp. 3573).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3229, fremsættelsen i tidenden sp. 3577).

Første behandling af forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Alfred Jensen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A., sp. 2831, fremsættelsen i tidenden sp. 2744).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Socialministeren (Bomholt): Vedrørende det forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse, der er fremsat af det ærede medlem hr. Alfred Jensen m. fl., skal jeg bemærke, at den ekstraordinære hjælp efter lovforslagets § 1 i givet fald vil komme til udbetaling på et tidspunkt, da understøttelsessatserne i henhold til det af mig fremsatte forslag til ændring af arbejdsløshedsloven er blevet forhøjet.

Vedrørende forslaget om en ekstraordinær hjælp til ikke-forsikrede skal jeg bemærke, at en hjælp som den foreslåede, der ville komme til at fremtræde som et supplement til hjælp efter forsorgsloven, ville stride ganske imod denne lovs principper, hvorefter der alene ydes hjælp, for så vidt og i det omfang der er trang til stede. Det kan i denne forbindelse bemærkes, at både socialministeriet og indenrigsministeriet gentagne gange har skredet ind over for kommuner, der efter mere generelle retningslinjer har ydet hjælp til ikke-arbejdsløshedsforsikrede.

Lovforslagets bestemmelser vil i øvrigt være vanskelige at praktisere, idet der formentlig i mange kommuner ikke er ført en sådan kontrol med ledigheden, at betingelserne kan dokumenteres opfyldt.

Jeg vil imidlertid finde det naturligt, om lovforslaget kunne henvises til samme ud-

[Socialministeren.]

valg, som skal behandle forslag til lov om ændring i arbejdsløshedsloven.

Peter Ravn: Det lovforslag, som vi skal behandle, om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring har været bebudet gennem længere tid. Da vi behandlede spørgsmålet om en ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse sidste vinter, sagde den højtærede socialminister, at der var iværksat nogle forhandlinger, og det var hans håb, at der i den kommende folketingssamling kunne fremsættes et lovforslag om regulering af understøttelsessatserne. Det samme blev understreget i regeringserklæringen ved folketingets åbning i oktober måned. En lang række faglige kongresser har ligeledes i sommerens og efterårets løb peget på, at en ændring af arbejdsløshedslovgivningen var ønskelig.

Det foreliggende lovforslag kommer derfor ikke som en overraskelse, men har været ventet, og mange har ventet på det gennem et stykke tid.

Der er groft sagt 3 nye ting i dette lovforslag set i forhold til den gældende lov. Man forsøger for det første at fremme bevægeligheden på arbejdsmarkedet ved at udvide bestemmelserne om rejsehjælp, flyttehjælp og hjælp til dobbelt husførelse og ved at lade arbejdsanvisningskontorerne gå mere aktivt ind i billedet for at skaffe boliger. For det andet prøver man på, når et medlems ledighed har nået en vis grænse, ved særlige foranstaltninger at få ham tilbage til arbejdslivet. Det tredje punkt i lovforslaget går ud på en højnelse af de almindelige understøttelsessatser.

Det første af disse punkter er et led i de bestræbelser, der udfoldes for at skaffe den størst mulige smidighed og bevægelighed på arbejdsmarkedet. Man giver arbejdsanvisningskontorerne større beføjelser til udbetaling af rejsehjælp, flyttehjælp og til dobbelt husførelse. Medens man tidligere kun kunne udbetale denne form for hjælp til personer, der var arbejdsløse, er kredsen nu udvidet, så at hjælpen også kan udbetales til medlemmer, der kan dokumentere, at de har modtaget deres opsigelse i den nuværende beskæftigelse, og til medlemmer, som endnu ikke har modtaget opsigelsen, men for hvem det alligevel står

klart, at de i den nærmeste fremtid står uden arbejde. Hjælpens størrelse skal fastsættes af arbejdsdirektøren efter samme regler, som er gældende i arbejdsløshedsloven.

Hertil er så føjet bestemmelserne om, at arbejdsanvisningskontorerne skal udfolde bestræbelser for at skaffe den tilflyttede en bolig, og de kan i givet fald yde støtte til erhvervelse af boligandel eller til betaling af boligindskud. Denne støtte kan have form enten af garanti for lån eller ydelse af lån. Man tager her konsekvensen af den betydning, boligen har for beskæftigelsen. Boligforholdene kan jo stavnsbinde arbejderne; de har vanskeligheder ved at flytte hen, hvor arbejdet er, og lønnen er jo normalt ikke sådan, at de kan tillade sig dobbelt husførelse.

Disse bestemmelser er som sagt et led i bestræbelserne for at fremme bevægeligheden på arbejdsmarkedet. De vil betyde en effektivisering af den offentlige arbejdsanvisning, et forsøg på at komme restarbejdsløsheden til livs. Spørgsmålet om smidighed og bevægelighed bliver af større og større betydning, jo højere beskæftigelsesgraden er, eller, sagt på en anden måde: det bliver umuligt at opnå den fulde beskæftigelse, hvis den nødvendige smidighed ikke er til stede.

Jeg kan derfor hilse de foreslåede lovændringer med tilfredshed. De er et led i den produktionsfremmende og beskæftigelsesfremmende politik, som vi alle er interesseret i.

Man forsøger ligeledes ved en tilføjelse til lovens § 10 at komme restarbejdsløsheden til livs. Det pålægges kasserne, når et medlems ledighed har nået en vis grænse, at undersøge årsagerne til ledigheden og ved særlige foranstaltninger at prøve at bringe ham tilbage til arbejdsmarkedet.

Disse bestræbelser falder i tråd med de revaliderings- og resocialiseringsbestræbelser, der finder sted på andre områder i samfundslivet, og må ses i forbindelse med den omskolings- og uddannelsesproces, som er under forberedelse på forskellig måde.

Man har allerede gennem beskæftigelsesloven mulighed for en optræning og omskoling, og når den nye lov om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere bliver gennemført, vil der sikkert her

[Peter Ravn.]

være muligheder, som ikke tidligere har eksisteret. Jeg hilser også disse nye bestemmelser med tilfredshed; de er et aktivt forsøg på at stabilisere beskæftigelsen på et endnu højere niveau end det, vi har haft i 1959.

Hvad forhøjelserne af understøttelsessatserne angår, er det mit og mit partis bestemte opfattelse, at en ajourføring er nødvendig.

I bemærkningerne til lovforslaget er der peget på, at bortset fra den almindelige regulering i henhold til prisudviklingen er satserne ikke ændret siden 1947. Understøttelsessatserne er på grund af prisudviklingen steget med 53 pct., medens arbejdslønnen i samme tidsrum er steget 97,6 pct., således at understøttelserne i dag udgør en betydelig mindre del af arbejdslønnen, end de gjorde i 1947. Også set i forhold til andre sociale ydelser er understøttelsessatserne kommet bagefter. Vi har ændret ulykkesforsikringsloven og hævet dagpengesatserne, og i lovgivningen om sygeforsikring, som er til behandling for tiden, regnes med betydelig højere satser end dem, man kender i arbejdsløshedsloven.

I det foreliggende lovforslag foreslås dagpengesatserne forhøjet med ca. 12 pct., børnetillæggene med 16,7 pct., medens huslejhjælpens maksimum forhøjes med ca. 26 pct. Det betyder, at dagpengeunderstøttelsen, som før var på 14 kr. om dagen for forsørgere og for ikke-forsørgere med mere end 15 års medlemstid, forhøjes til 16 kr. for ikke-forsørgere med en medlemstid på 8-15 år fra 12 kr. 40 øre til 13 kr. 70 øre og for ikke-forsørgere med en medlemstid på 1-8 år fra 10 kr. 30 øre til 11 kr. 40 øre. Børnetillæggene foreslås forhøjet fra 1 kr. 50 øre pr. dag til 1 kr. 75 øre; huslejhjælpens maksimum i hovedstaden, købstæder m. v. forhøjes fra 99 kr. til 125 kr. og i det øvrige land fra 66 kr. til 83 kr.

Jeg hilser med tilfredshed, at lovforslaget åbner adgang til også at udbetale huslejhjælp til ikke-forsørgere med mindre med-

lemsret end 15 år. Der er mange af disse ikke-forsørgere, der er lige så vanskeligt stillede med hensyn til huslejen som forsørgere. Mange må betale 100 kr. eller mere pr. måned for et værelse, og det kan i det hele taget være svært at afgøre, hvilken af disse grupper der har det vanskeligst under en arbejdsløshedsperiode. En gift kan have reserver, så han slipper nogenlunde igennem en arbejdsløshedsperiode, og en ikke-forsørger underholder i mange tilfælde pårørende, så han rammes lige så hårdt som de andre. Der åbnes nu adgang til at udbetale huslejhjælp til denne gruppe. Beløbet er fastsat til 25 kr., når de pågældende bor hos forældre, og arbejdsdirektøren kan efter forhandling med arbejdsnævnet fastsætte et højere beløb, når de ikke bor hjemme.

Også børnetillæggene får en efter min opfattelse hårdt tiltrængt forhøjelse. I denne forbindelse har jeg dog et lille beskedent ønske, som jeg håber den højtærede socialminister vil stille sig velvillig over for. Det drejer sig om aldersgrænsen for udbetaling af børnetillæggene. Aldersgrænsen er i loven fastsat til 17 år for børn, der er under uddannelse eller i lære. Det har været et længe næret ønske, at denne aldersgrænse blev forhøjet til 18 år. Børnenes skoletid forlænges, og de bliver endda ofte en del over 18 år, før de er færdige med deres læretid. Jeg synes, der her er så stærke og saglige argumenter for denne lille forhøjelse af aldersgrænsen, at man burde tage den med, nu da loven er til revision. Det ville være urimeligt at skulle tvinge folk til at tage deres børn ud af skolen eller fra en læreplads, fordi de rammes af arbejdsløshed.

I lovforslaget er foreslået indsat en ny bestemmelse, der åbner adgang for kasserne til at forhøje dagpengesatserne med 12,5 pct., dog uden at der ydes refusion for denne del af udgifterne. Bestemmelsen betyder, at understøttelsen for forsørgere kan forhøjes fra de 16 kr., der er fastsat i loven, til 18 kr. Der er måske grund til, at vi i

[Peter Ravn.]

udvalget ser lidt nøjere på den nye bestemmelse. Jeg ved ikke, hvor nødvendig bestemmelsen i det hele taget er.

I arbejdsløshedslovens § 15, stk. 10, er fastsat et maksimum for udbetaling af understøttelse. Den daglige understøttelse kan ikke overstige for forsørgere med børn $\frac{4}{5}$ og for andre forsikrede $\frac{2}{3}$ af den gennemsnitlige arbejdsfortjeneste. Herudover er der, så vidt jeg kan se, ingen bestemmelse i loven, der forhindrer dannelsen af private forsikringer til forhøjelse af understøttelses-satserne. Såfremt dette er rigtigt, synes den nye bestemmelse overflødig, og i så fald vil den forhindre de private hjælpe-kasser i at komme højere op end til de fastsatte 18 kr. til forsørgere. Men alt dette kan vi undersøge og drøfte i det udvalg, der nedsættes efter lovforslagets første behandling.

De samlede udgifter til denne revision af arbejdsløshedsloven er beregnet til 35,9 mill. kr. Udgifterne er dog baseret på regnskabsåret 1958-59, hvor gennemsnitsledigheden var på 8 pct. Da der i kalenderåret 1959 kun har været en ledighed på 6 pct., er de 35,9 mill. kr. altså ikke udtryk for det virkelige tal; kan den lave ledighed fastholdes og måske endda yderligere nedbringes, vil beløbet dale i takt hermed.

Refusionen for de såkaldte sociale ydelser foreslås forhøjet fra 75 pct. til 85 pct., således at der derigennem i nogen grad gives kasserne dækning for de øgede udgifter.

Det er måske værd at erindre om, at en hel del af de udgifter, der her er tale om, er ydelser, som det offentlige forhen har måttet bære. I samme omfang som man har givet kasserne udvidet adgang til udbetaling af understøttelser, har man lettet kommunernes byrder. Dagetallet er sat i vejret, der udbetales børnetillæg, husleje-hjælp, brændselshjælp o. s. v., alt sammen ting, som, hvis de ikke blev udbetalt af kasserne, måtte klares over den almindelige kommunehjælp. Derfor må det også være rimeligt og rigtigt, at det offentlige betaler en betydelig part af disse udgifter.

Det andet lovforslag, som vi behandler samtidig, forslag til lov om ændringer i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg, er lettere overskueligt. Der foreslås kort og godt, at § 6 i loven om kommunale beskæftigelsesudvalg udgår, og så nogle min-

dre redaktionelle ændringer, som er affødt heraf.

Bestemmelsen i § 6 siger, at en ikke-forsørger under 30 år ikke kan oppebære hjælp fra arbejdsløshedsforsikringen eller almindelig hjælp fra kommunen, uden at beskæftigelsesudvalget har meddelt ham attest for, at der ikke har kunnet anvises passende arbejde i kommunen eller på egnen. Bestemmelsen har skabt en del irritation og, synes jeg, ikke helt uden grund, og jeg tror for øvrigt irritation både hos de arbejdssøgende og hos beskæftigelsesudvalgene. Det forekommer mig da også, at spørgsmålet kan løses ad anden vej, således at man undgår den dobbelte administration.

Af den beretning, arbejdsdirektøren netop har udsendt for regnskabsåret 1958-1959, fremgår, at der er foretaget 416 592 anvisninger, og heraf har beskæftigelsesudvalgene kun foretaget 1761 arbejdsanvisninger. Når man tænker på, at vi vel her i landet har mere end 1 000 beskæftigelsesudvalg, og at de altså kun har anvist 1 761 til arbejde, vil det sige, at i gennemsnit har vore beskæftigelsesudvalg ikke anvist 2 arbejdere hver hele året igennem. Sagen er den, at arbejdsanvisningskontorerne har akkurat den samme opgave. Så snart et medlem melder sig arbejdsløs, tilgår der arbejdsanvisningskontoret meddelelse om navn, adresse, alder, forudgående ledighed m. v. Det har en nøjagtig fortegnelse over ledige medlemmer, og her kan man henvende sig, hvis man ønsker arbejdskraft. Folk kan også henvende sig til arbejdsløshedskassen, og er der arbejdsløse, vil de selvfølgelig blive anvist.

Jeg ser ikke nogen fornuftig begrundelse for at opretholde dette dobbelte kontrolsystem. Lovforslaget betyder en forenkling af administrationen og fjerner et irritationsmoment. Jeg anbefaler det til velvillig behandling.

Må jeg så forøvrigt i denne forbindelse slå en rød streg under den højtærede arbejdsministers bemærkninger i hans fremsættelsestale. Ministeren siger her, at efter hans og regeringens opfattelse bør beskæftigelsesudvalgene til gengæld for den letelse, de nu får i arbejdet, gøre en forøget indsats på andre områder. Jeg har ikke indtryk af, at disse udvalg, i alt fald ikke alle steder, har øvet så forfærdelig stor en

[Peter Ravn.]

indsats, og hvis den aflastning, som her foretages, kan føre til, at beskæftigelsesudvalgene i højere grad kan være med til at finde beskæftigelsesmuligheder, synes jeg, det er et virkeligt fremskridt.

Hvad det lovforslag, som er fremsat af det kommunistiske parti, angår, kan jeg henholde mig til de bemærkninger, den højtærede socialminister har fremsat. Det kunne måske ud fra mange grunde være ønskeligt, om lovforslaget blev trukket tilbage, men hvis det ikke bliver tilfældet, må det indgå i det almindelige udvalgsarbejde.

Jeg anbefaler det lovforslag, der er fremsat af den højtærede socialminister, og det, der er fremsat af den højtærede arbejdsminister, til hurtig og velvillig behandling.

Lorentzen: Da vi efter mange genvordigheder og et kommissionsarbejde fik vedtaget lovændringen af 1958, var der vel ikke ret mange herinde, der havde ventet, at vi nu et par år efter igen skulle beskæftige os med arbejdsløshedsloven. Den høje regering må jo have fundet, at der var basis for, at denne lov nu skulle have en omgang igen.

Man må ikke tro, at det er særlig originale tanker, der er kommet frem i lovforslaget, bortset måske fra en enkelt, som jeg ser på med nogen velvilje. Der er intet som helst om en anden inddeling af arbejdsløsheds-kasserne, hvad der var al mulig grund til, idet det sikkert er et særligt dansk fænomen, at vi har en så kæmpestor kasse som Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse. Der burde naturligvis ske en fordeling på de andre kasser, hvor en del af medlemmerne naturligt hører hjemme; der ville herved blive forøgede muligheder for kontrol og antagelig forøgede muligheder for beskæftigelse. Der er imidlertid ingen herinde, der har været i stand til at vinde tilslutning til den tanke, skønt ingen — selv ikke inden for det ærede socialdemokrati — kan være i tvivl om, at det ville være den rigtige fremgangsmåde. Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse er som sagt en kæmpestor kasse, og den vil man meget nødig i konflikt med. Alle mennesker har jo en vis konservatisme i sindet, og det har socialdemokratiet sandelig også, vel i lige så høj grad som vi andre, måske bare på andre felter; men der er ingen

tvivl om, at den højtærede socialminister burde tage konsekvensen af denne sag og drøfte problemet.

Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen har berørt dette spørgsmål, men han talte jo for tillukkede ører, og man ville ikke følge ham; de tanker, han gav udtryk for, var i virkeligheden meget nær de tanker, som vi anser for tidssvarende.

De ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, der her er foreslået, drejer sig kort om følgende punkter: højere dagpenge, højere børnetillæg og højere huslejhjælp, men ingen forøgelse af de forsikredes kontingenter. Jeg ved godt, at der kan blive tale om en forhøjelse på i alt 2,9 mill. kr., hvis dagpengene forhøjes ud over de ca. 12 pct., men stort set må man sige, at der ikke sker nogen forøgelse af de forsikredes kontingenter. Derimod er der tale om højere refusions-satser, for så vidt angår forsørgertillæg, børnetillæg og huslejhjælp. De forhøjes fra mindst 75 pct. til mindst 85 pct. Jeg er først nu blevet rigtig klar over dette udtryk „mindst 85 pct.“ Jeg vil forbeholde mig at vende tilbage til dette spørgsmål og se nærmere på det i udvalget; når der står „mindst“ 85 pct., kan det jo godt blive 100 pct., og det tror jeg for øvrigt også det vil blive i visse situationer.

Der er i lovforslaget gjort et forsøg på at løse spørgsmålet om overflytning af arbejdskraft til steder, hvor der kan forventes arbejde. Det er en god og sund tanke, hvis man var sikker på, at den blev administreret rigtig håndfast, og det er en tanke, som man naturligvis ikke blankt kan afvise.

Så vidt jeg har fået fat på lovforslaget, har arbejdsanvisningskontorerne fået bemyndigelse til at tildele huslejetilskud, betale husleje, eventuelt betale indskud i socialt boligbyggeri o. s. v., hvis de mener, at det er nødvendigt for, at en familie kan få arbejde i fremtiden. Derimod synes jeg ikke, at selve arbejdsløsheds-kassen som sådan har fået den samme beføjelse, i hvert fald ikke til at tildele husleje. Men det kan godt være, at jeg ikke har fået helt fat på det.

Når man læser den foreslåede tilføjelse til § 10 og er meget velvilligt stemt, må man sige til sig selv: ja, den indeholder en god tanke, den indeholder et ærligt forsøg

[Lorentzen.]

på at afskaffe den kroniske arbejdsløshed som følge af sygdom og som følge af, at de arbejdsløse er arbejdshæmmede; nu skal vi have dem revalideret. Jeg går ud fra, at den højtærede socialminister har tænkt på sit revalideringsforslag, da han i § 10 indføjede dette stk. 4, hvor der står:

„Efter nærmere derom af socialministeren fastsatte regler påhviler det arbejdsløshedskasserne, når et medlems ledighed inden for et understøttelsesår er nået op over en vis grænse, at undersøge årsagerne til denne ledighed med henblik på ved særlige foranstaltninger, herunder af helbredsmæssig eller optræningsmæssig art, at bringe sådanne medlemmer tilbage til arbejdsmarkedet.“

Teoretisk, rent sagligt, er det en rigtig tanke, det vil vel ingen benægte; men er der ret mange, der tror, at de organer, som skal foretage denne kontrol, er i stand til det? Jeg tænker på kontorbestyrerne, der er valgt af medlemmerne på en generalforsamling. Jeg tror ikke, at en kontorbestyrer vil begynde at pille ved det spørgsmål og sige til sine medlemmer: du er ikke rask nok, og du gør dig ikke tilstrækkelig umage for at få arbejde. Jeg er temmelig sikker på, at en kontorbestyrer, selv om han er aldrig så velmenende, vil vige tilbage herfor, fordi han vil se for sig, at ved den kommende generalforsamling vil der komme en fast stok, som nok forstår at dirigere forsamlingen, og som vil spørge: er det meningen, at vi skal underkastes en særlig åndelig eller fysisk kontrol? Lad os befri os for det! Tanken med den foreslåede bestemmelse er rigtig; jeg tror bare ikke, at det hjælper spor, medmindre man går ind på vor tanke om, at kontorbestyreren skal vælges af arbejdsdirektoratet efter indstilling af generalforsamlingen, således at han ikke kan afsættes på den kommende generalforsamling. Jeg kender det jo meget godt fra praksis, og jeg ved også, at størstedelen af socialdemokratiets medlemmer er ganske klar over, at det er rigtigt, hvad jeg siger om kontorbestyrerne, men der er nok ikke ret mange af dem, der vil sige det her, for de kunne jo komme til at støde en og anden ved det.

Afgangen for ikke-forsørgere til at få huslejhjælp er, som det ærede medlem hr.

Peter Ravn gjorde opmærksom på, udvidet lidt, og det er der måske ikke så forfærdelig meget at sige til, men satserne i det hele er, som det ærede medlem hr. Peter Ravn også gjorde opmærksom på, forhøjet ikke uvæsentligt. Dagpengene er forhøjet med 12 pct., børnetillægget med 16,7 pct. og huslejhjælpen med 26 pct.

For helt at forstå disse tal og denne vækst må man ikke glemme at se på, hvordan gennemsnitsindtægten ligger for medlemmer i arbejdsløshedskasserne, og dér er vi jo i den lykkelige situation at kunne konstatere, at den er steget år for år. Af den sidste beretning fra arbejdsdirektoratet ser vi, at gennemsnitsindtægten nu ligger over 10 000 kr. for alle medlemmer af arbejdsløshedskasser, forudsat at de har fuld beskæftigelse. For nogle ligger den meget højere, helt oppe på 14 000 kr. — jeg tager ikke journalisterne, for dem ligger den jo langt højere, deres indtægter ligger oppe på 21 000 kr. Men i det hele taget er der en lykkelig tendens til stærkt stigende indtægter for alle håndens arbejdere, en bevægelse, som vi kun kan hilse med tilfredshed. Men på den anden side må dette nok kunne medføre, at vi er noget forsigtigere, når det gælder om at hæve dagpengene og de forskellige understøttelser, for vi har jo i dag slet ikke de forhold, som vi kendte i vor ungdom. I dag har folk det heldigvis langt, langt bedre og har helt andre muligheder for at kunne klare sig, således at det ikke er nødvendigt både tidligt og silde at komme med forhøjelser af den ene og den anden art.

De tal, det ærede medlem hr. Peter Ravn nævnte om satsernes størrelse i forhold til arbejdslønnen, fremgår jo af selve lovforslaget, og derfor vil jeg ikke gentage dem. Derimod vil jeg gerne have lov at nævne et par andre tal. Efter bemærkningerne til lovforslaget regner man med en forhøjelse på 33 mill. kr.; deraf hidrører de 11,5 mill. kr. fra en forhøjelse af refusionsprocenten, medens resten, 21,5 mill. kr., i virkeligheden kan henføres til en forhøjelse af understøttelsessatserne. Men når vi nu får at vide, at merudgiften er 33 mill. kr., så må vi ikke glemme, at dette år er et meget lykkeligt år, hvor arbejdsløsheden har været meget ringe; i tre fjerdedele af året har den været ca. 8 pct., i ét kvartal har den været

[Lorentzen.]

ca. 6 pct. Det vil altså sige, at vi som udgangspunkt har nogle tal, der er lave i den forstand, at arbejdsledigheden har været meget ringe. Man kunne så spørge sig selv — og naturligvis må man stille sig det spørgsmål — hvordan vil tallene blive, når vi engang får andre vilkår? Vi har jo ikke garanti for, at de højkonjunkturer, hvorunder vi lever, kan fortsætte; vi kommer måske til at gå den anden vej i hvert fald en overgang. Det er ligegyldigt, om regeringen hedder Kampmann eller den hedder Erik Eriksen, for enhver regering kan komme ud for en nedgang i konjunkturerne, det må man regne med.

Af disse 33 mill. kr. betaler staten altså de 22 mill. kr. og kommunerne de 5 mill. kr.; og de 6 mill. kr. er tænkt lagt på arbejds-giverne, idet bidraget for helårsarbejdere i industri og håndværk i byerne forhøjes fra 38 kr. til 45 kr. årlig. Nu hører jeg ikke til dem, der mener, at arbejdsgiverne ikke har et betydeligt ansvar over for den arbejdsstab, de har og skal bruge. Men for at vide, om Danmark pålægger arbejdsgiverne for meget i forhold til, hvad der pålægges arbejdsgivere i de seks andre lande, som er inde i det område, som vi kommer til at tage hensyn til, nemlig frihandelsområdet, er det nødvendigt, at vi får en undersøgelse, en dybtgående undersøgelse af, hvor meget arbejdsgiverne i Danmark betaler pr. medlem til det offentlige af den ene eller den anden art, og hvor meget de betaler i de andre lande. Jeg tror, det er nødvendigt. Jeg ved godt, det bliver svært at få det rigtige sammenligningsgrundlag, men jeg tror, det kan gøres. Jeg har ladet mig fortælle, at i andre lande betales væsentlig mindre; men jeg ved ikke, om det er rigtigt, og jeg synes, vi har krav på at få en undersøgelse af dette spørgsmål. Det er oplyst, at de samlede udgifter for 1958-59 til arbejdsløshedsunderstøttelse var 266,7 mill. kr., og heraf, må man jo sige kort og godt, betaler arbejderne de 88 mill. kr. gennem deres kontingent, og så har de ca. 13 mill. kr., der skyldes renteindtægt af forskellig art.

Mit parti mener ikke, at vi kan støtte det foreliggende lovforslag. Det skal i hvert fald ændres på meget væsentlige punkter, og særlig må man ind på, om man ikke

kan dele arbejdsløshedskasserne på en anden måde end hidtil. Derfor kan jeg ikke tilsige mit partis medvirken på det foreliggende grundlag, men vil man ind i en virkelig dybtgående realitetsdrøftelse, så vil vi være parat, og vi vil også søge efter evne at medvirke til en mere tilfredsstillende løsning.

Forslaget til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg er heldigvis meget kortfattet, og jeg kan anbefale det omtrent med den samme begrundelse som det ærede medlem hr. Peter Ravn.

Lovforslaget om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse fremsat af det ærede medlem hr. Alfred Jensen m. fl. giver mig ikke anledning til at komme med yderligere bemærkninger.

Asger Jensen: Hvis det foreliggende lovforslag bliver til lov, vil det betyde, at velfærdsstaten fejrer nye triumfer. Hvis lovforslaget gennemføres, betyder det, at der skal udredes yderligere 36 mill. kr., og heraf skal staten og kommunerne udrede 27 mill. kr.

De nugældende understøttelsessatser i arbejdsløshedskasserne har været reguleret efter pristallet, men det vil man altså, som det fremgår af lovforslaget, ikke lade sig nøje med. Det er utvivlsomt rigtigt, at lønningerne er steget mere end arbejdsløshedsunderstøttelsen. Men med den højere levestandard, som disse lønninger er udtryk for, må det være naturligt, at den eventuelle højere arbejdsløshedsunderstøttelse skaffes til veje ad forsikringsmæssig vej. Det synes også, som om den højtærede socialminister har været inde på denne tankegang, idet lovforslaget går ud på, at understøttelsessatserne forhøjes til en vis grænse med bibeholdelse af den sædvanlige refusion; endvidere gives der kasserne adgang til at forhøje dagpengene med indtil 12,5 pct. ud over maksimumsbeløbene, men det sker da uden refusion for udgifterne.

Det er også et spørgsmål, om tidspunktet, med den store beskæftigelse, vi har i øjeblikket, er rigtigt valgt til at foretage en forhøjelse, idet der stadig væk ikke bør være nogen tvivl om, at det kan betale sig at arbejde. Jeg skal derfor heller ikke gøre nogen kritiske bemærkninger om den udvidede adgang til flyttehjælp, idet det er

[Asger Jensen.]

vor opfattelse, at arbejdskraften må være så bevægelig, at den søger hen, hvor arbejdet er at finde. Jeg synes dog, at det måske kan være betænkeligt i loven at indføje en bestemmelse om, at der betales de faktiske eller dokumenterede udgifter efter regning; det er måske en lidt flot måde at gøre det på; under den nuværende ordning betaler arbejdsløshedskasserne efter en bestemt sats, og jeg synes nok, der er grund til at overveje, om den foreslåede ændring er rigtig. Men at folk ikke skal møde med arbejdsbevis for at få flyttehjælp, kan nok være rimeligt, da der sikkert altid, i hvert fald under de nuværende forhold, vil kunne findes beskæftigelse et eller andet sted her i landet, når man vil opsege det.

Der stilles her forslag om, at arbejdsanvisningskontorerne skal påtage sig en betydelig administration af sociale opgaver. Jeg må principielt sige, at efter min opfattelse er det en betænkelig udvikling, at der oprettes det ene administrationsområde efter det andet ved løsningen af sociale opgaver. Efter socialreformen var det jo således, at alle sociale opgaver skulle løses af socialudvalgene i kommunerne. Nu går udviklingen i den stik modsatte retning; regeringen søger åbenbart målbevidst at decentralisere det sociale arbejde, så at så mange kontorer som muligt bliver i stand til at uddele milde gaver til befolkningen.

Jeg kan ikke gå ind for, at der oprettes en sådan ny social administration; men jeg synes også, barnepigesystemet går for vidt, når man pålægger amtsarbejdsanvisningskontorerne at stille en tjenestemand til rådighed til at skaffe folk en lejlighed. Her synes jeg man er nået til grænsen af, hvad der med rimelighed kan ansættes personale til; at besørge folks private ærinder kan ikke være rimeligt. Det foreslås også, at kontoret skal kunne yde støtte til betaling af boligandel eller boligindskud eller forudbetaling af husleje. En sådan administration har kommunerne jo i forvejen, og det må være naturligt, at man bevarer administrationen på ét sted, så man bliver i stand til at yde støtten efter ensartede retningslinjer.

Ud over flyttehjælpen, som vi må anse for et fremskridt, kan jeg nævne et par andre mindre ting i lovforslaget, som efter min

mening betyder en fordel. Arbejdsløshedskasserne får således pligt til at give det offentlige arbejdsanvisningskontor besked, dersom de har forespørgsel efter arbejdskraft, som de ikke er i stand til at honorere. Det forundrer mig dog, at en sådan paragraf er nødvendig; det burde efter min mening hele tiden have været en selvfølge.

Det er også en rimelig ting, at personer, der har været arbejdsløse ud over en vis tid, får deres problemer taget op til undersøgelse med henblik på en omskoling eller revalidering, for at de atter kan blive arbejdsføre.

Det konservative folkeparti kan altså ikke erklære sig enig i de hovedændringer, lovforslaget tilsigter, og vi kan derfor ikke stille i udsigt, at vi vil medvirke til dets gennemførelse; men vi vil naturligvis være villige til at tage problemerne op til drøftelse i et udvalg.

Lovforslaget om ændring i loven om kommunale beskæftigelsesudvalg kan vi tiltræde.

Jeg har ingen bemærkninger at gøre til kommunisternes lovforslag.

Aage Fogh: Det lovforslag, der er fremsat fra kommunistisk side, kan jeg ikke anbefale.

Lovforslaget om ændring i loven om kommunale beskæftigelsesudvalg kan jeg anbefale. Der sker, hvis lovforslaget gennemføres, kun det, at § 6 udgår. Jeg tror, det er rimeligt, og jeg anbefaler forslaget, som det er fremsat.

Med hensyn til lovforslaget om ændringer i arbejdsløshedsloven bemærkede jeg, at det ærede medlem hr. Lorentzen til indledning sagde, at der var næppe nogen, der for to år siden havde ventet, at vi nu i 1960 skulle til at arbejde med arbejdsløshedslovgivningen igen. Det kan jeg i og for sig ikke forstå, for da vi arbejdede med arbejdsløshedskasserne dengang, blev der gjort opmærksom på, at understøttelsessatserne ikke var steget i samme forhold som arbejdslønningerne, og jeg gav i hvert fald tilsagn ved den lejlighed på mit partis vegne om, at vi ville være villige til at undersøge spørgsmålet, og hvis denne undersøgelse viste, at arbejdslønnen var steget betydelig stærkere end understøttelserne, ville vi også med velvilje se på et forslag om en forhøjelse

[Aage Fogh.]

af understøttelsessatserne. Det er det, der foreligger her, både med hensyn til dagpenge, børnepenge, husleje o. s. v., og jeg hilser dette forslag med tilfredshed.

Det blev sagt at nogle af de foregående talere, at det kunne være farligt at forhøje satserne. Vi må erkende, at vi er inde i en god arbejdssituation og også en god økonomisk situation, og under de omstændigheder synes jeg det er fuldt ud rimeligt, at man også benytter lejligheden til at forhøje de mulige understøttelser for de af vore medborgere, der måtte være ledige trods de gode arbejdsbetingelser, der er til stede. Det kan jeg altså tiltræde.

Nu får vi lovforslaget i udvalg, og så kan vi dér se lidt på enkeltheder, men i det store og hele er jeg tilfreds med forslaget om satserne.

Jeg kan også tiltræde det forslag, der foreligger om, at refusionsprocenten forhøjes fra 75 til 85 for de sociale udgifter. Sandheden er jo den, at alle disse sociale udgifter er udgifter, som ellers det offentlige måtte påtage sig fuldt ud, hvis ikke arbejdsløshedskasserne tog deres andel, altså herefter 15 pct.

Jeg finder det også rimeligt, at man går til en forhøjelse af arbejdsgivernes bidrag fra 38 til 45 kr. og for landbrugets og skovbrugets arbejdsgiveres vedkommende fra 7½ til 9 kr. pr. helårsarbejder; det bærer en del af udgifterne, og jeg finder det rimeligt sådan.

Så skulle der endelig efter min mening ikke være nogen tvivl om, at vi stadig væk opretholder den gamle hovedregel, der siger, at ingen ledighedsunderstøttelse må udgøre mere end 80 pct. af fagets normale arbejds-løn for forsørgere, og for ikke-forsørgere må procenten ikke overstige 66, altså to tredjedele af den normale arbejds-løn. Så vidt jeg har forstået, består denne hovedregel stadig, og jeg tror, det er rigtigt sådan. Lige så rigtigt er det, at de ledige ikke skal lide uforskyldt nød; fordi de er ledige, skal det også være sådan, at hovedreglen, at det kan betale sig at arbejde, opretholdes.

Jeg hilser altså lovforslaget med tilfredshed. Jeg er villig til at se på enkeltheder i et udvalg, men i det store og hele er vi klar til at gennemføre det, som det foreligger.

J. M. Pedersen: Det af det ærede medlem hr. Alfred Jensen m. fl. fremsatte forslag kan jeg ikke anbefale.

Om forslaget om ændring i loven om kommunale beskæftigelsesudvalg finder jeg ikke anledning til at gøre bemærkninger; det kan jeg anbefale.

Ligeledes kan jeg anbefale forslaget om ændring i loven om arbejdsanvisning og arbejdsledighedsforsikring, som der føres debat om her i dag.

Jeg har ved tidligere lejligheder givet udtryk for, at de arbejdsløse ikke skal lide nød, men må støttes, så de kan have rimelige kår. Understøttelsen til de arbejdsløse er imidlertid ikke fulgt med løstigningerne, og det synes jeg de arbejdsløse har et krav på. Det har af tidligere talere været nævnt, at vi må sørge for ikke at tage incitamentet til arbejde væk, med andre ord, vi må ikke sætte arbejdsløshedsunderstøttelsen så højt, at det økonomisk ikke kan svare sig at gå i arbejde. Det er et synspunkt, som tit kommer frem, og som jeg for så vidt deler, men man må selvsagt ikke beskyldte alle ledige for, at de hellere vil gå til kontrol og leve af arbejdsløshedsunderstøttelsen end have arbejde. Der findes dog nogle arbejdsløse — det er vi alle klar over — der nærmest afskyr arbejde, og som hellere vil gå til kontrol og leve deraf, men af hensyn til dem må vi ikke straffe de arbejdsløse, som gerne vil beskæftiges og selv tjene til livets ophold; disse sidste skal ikke have mindre understøttelse, fordi der er nogle individer, som snylter på samfundet.

Det ærede medlem hr. Lorentzen var noget bange for, at kontorbestyrerne ikke ville tage håndfast på de mennesker, som ikke har lyst til at arbejde, for så kunne de måske risikere ikke at beholde deres stillinger. Sådan tror jeg ikke om vore kontorbestyrere. Jeg tror ærlig talt, at de er flinke til at sortere de arbejdsløse og gøre, hvad de kan for at få dem sendt ud i beskæftigelse, så jeg er ikke så bange på det område. I de yderligere beføjelser, fagforeningerne får ved denne lov, mener jeg netop også, at der skabes bedre muligheder for dette arbejde, og at de nye regler opfordrer til at føre nøje kontrol med området.

Så har der også været talt om, at vel-

[J. M. Pedersen.]

færdsstaten fejrer nye triumfer ved gennemførelsen af denne lov. Et sådant synspunkt kan jeg ikke dele. For i en tid, hvor vi har så god beskæftigelse — vi er alle glade herfor — og så gode økonomiske forhold, kan man ikke sige, at der, fordi arbejderne ikke har fået deres kår ordnet sådan, at de er fulgt med, og vi nu gennemfører en lov, således at de kan få bedre økonomiske forhold, er sket en udvidelse af velfærdsstaten. Det er ligeberettigelse, vi søger at skabe. Men pointen i det hele må være, at vi alle går ind for at fortsætte med en sådan politik, at alle kan komme i arbejde. Det er den fulde beskæftigelse, der betyder noget, og det er den, vi skal kæmpe for.

Det ærede medlem hr. Lorentzen sagde, at da tallene for udgifterne til de arbejdsløse er taget fra det forløbne år med den gode beskæftigelse, kan vi nemt komme ud for, at tallene bliver større, når vi får større arbejdsløshed, og han sagde, at det da er ligegyldigt, om regeringen hedder Kampmann eller Erik Eriksen. Dertil må jeg dog sige, at når ministeriet Kampmann har skabt den mindste arbejdsløshed og den største beskæftigelse, så synes jeg, at der heri ligger en opfordring til det ærede medlem til at lade være med at kæmpe så hårdt for at få afskaffet den bedste regering på det område, som vi har haft.

Jeg finder ingen anledning til at gå lovforslaget igennem paragraf for paragraf; jeg synes, det ærede medlem hr. Peter Ravn gjorde det så grundigt. Ganske vist har jeg enkelte bemærkninger til det, men da vi får lovforslagene i udvalg, synes jeg, det hører hjemme dér at få ændret de enkelte ting, hvor ændring kan tiltrænges. Men jeg kan altså tilsige mit partis velvilje til behandlingen af lovforslaget i udvalget og til senere gennemførelse af det.

Alfred Jensen: Enhver ting skal have sin tid, og tager man sig ikke tid til at behandle sagerne ordentligt, kan det blive hastværksarbejde. Også det foreliggende lovforslag har det taget sin tid at forberede og gøre færdigt, men man må sige, at ministeren her har haft rigelig tid. Allerede i fjor behandlede vi spørgsmålet om understøttelsernes højde. Den kommunistiske gruppe fremsatte den 19. december 1958 et forslag

til lov om forhøjelse af dagpengenes maksimum, børnetillæg, huslejhjælp, brændselshjælp o. s. v. Det kom ikke til behandling her i tinget før i februar, men da lovede ministeren, at han på grundlag af dette og de ønsker, der i øvrigt var om en forhøjelse af understøttelserne, ville foretage en undersøgelse af forholdene for at nå frem til en løsning. Over for de arbejdsløse, der henvendte sig om at få en regulering af understøttelsen, gav ministeren udtryk for, at vi til efteråret, altså oktober 1959, kunne nå frem til en regulering af understøttelsen. Det vil sige, at der var skabt begrundede forventninger hos de arbejdsløse om, at understøttelsen i den vinter, vi er ved at forlade, ville være højere, end understøttelsen var tidligere. Men sommer og vinter gik, medens ministeren overvejede, og først nu, da vi står foran et nyt finansår, bliver der fremsat lovforslag. Der har altså været tid nok. Resultatet af overvejelserne er imidlertid ikke tilfredsstillende. Ministeren erkender selv, at den foreslåede regulering ikke vil føre understøttelserne op til en sådan højde, at arbejdsløshedsunderstøttelsen udgør samme procentsats af normalfortjenesten, som den gjorde i 1946. Og man kan ikke fortænke arbejderne og de arbejdsløse i, at de drager en sammenligning mellem det, der ydes arbejderne og de arbejdsløse, og det, der gives til militæret. Nærværende lovforslag blev fremsat samme dag, som militærforliget var til anden behandling, og dér var der ingen smalle steder. Jeg gjorde dengang, uden at ministeren protesterede, opmærksom på, at det drejede sig om en forøgelse af de militære udgifter med 110 mill. kr. om året, og det kan enhver arbejder se er en ødselhed, som er i skærende modstrid med den interesse, der lægges for dagen, når det drejer sig om arbejderne og de arbejdsløse. Her tilstås der de arbejdsløse 33 mill. kr. mere efter de opstillinger, der er foretaget, og de er foretaget på grundlag af den ledighed, vi har. Det vil sige, at over for de 40 000-50 000, der går ledige, er regeringen kommet til det resultat, at disse 33 mill. kr. er tilstrækkeligt. Heroverfor må det være rimeligt og rigtigt at fastslå, at med det fremsatte lovforslag er spørgsmålet om understøttelsen til de arbejdsløse ikke løst.

Jeg har allerede bemærket, at ministeren erkender, at man ved at forhøje dagpengene

[Alfred Jensen.]

til 16 kr. ikke når op på den samme procentdel af lønnen som i 1946; skulle man det, måtte man op på 18 kr. om dagen. Det vil altså sige, at vi for dagpengenes maksimum for forsørgere stadig væk hinker bagefter. Og dér skal man gøre sig klart, at i 1946 fastslog vi og arbejderne, at det, man skulle have, når samfundet ikke var i stand til at anvise arbejde, var erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og at det, der dengang ydedes efter arbejdsløshedsloven, ikke dækkede dette krav. Nu taler man i dag om, at det gælder om at afskaffe restarbejdsløsheden. Ja men når det er tilfældet, synes der at være en stærkere moralsk begrundelse for at forhøje understøttelserne, så der virkelig blev tale om erstatning for manglende mulighed for at få arbejde og normal fortjeneste, og det er på denne baggrund, at lovforslaget er så urimelig dårligt.

Jeg overser naturligvis ikke, at der er foreslået en forhøjelse af dagpengenes maksimumsbeløb, men den er jo kun på 12 pct. Regeringen og ministeren må også erkende, at det er utilstrækkeligt, ellers havde man vel ikke foreslået bestemmelsen om, at kasserne har adgang til at forhøje dagpengenes maksimumsbeløb med 12½ pct., for så vidt de selv vil betale omkostningerne derved. Jeg vil nok tro, at nogle kasser vil yde en sådan højere understøttelse til arbejdsløse medlemmer, men det falder jo i øjnene, at det er de relativt godt stillede kasser — og jeg vil også have lov til at sige: de relativt godt stillede fag — der er i stand til at yde en sådan højere understøttelse, hvorimod fag med lav fortjeneste og med mange arbejdsløse ikke vil være i stand til at gennemføre en sådan ordning uden at pålægge medlemmerne ekstra kontingenter, og det vil vel sige, at man må regne med, at et forbund som Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder Forbund ikke vil kunne udnytte den her foreslåede hjemmel. Det skal gøres klart, at dette forbund har tusinder og atter tusinder af

medlemmer, som har en ugeløn på omkring 200 kr., og endda mange tusinde ugelønnede, der har under 200 kr., og det vil være ganske urimeligt at bebyrde sådanne arbejdere med ekstra kontingenter.

I almindelighed er kontingentet i Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder Forbund 8 kr. om ugen, og når man tager den lave fortjeneste i betragtning, kan man vistnok sige, at så er der ydet, hvad der kan ydes; og hvad der skal ydes mere, må ydes af samfundet, af det offentlige. Derfor kan man ikke være tilfreds med den her foreslåede forhøjelse af dagpengenes maksimumsbeløb, ej heller med den eventualitet, at det kan forhøjes med 2 kr.

Jeg hæfter mig også ved, at ministeren gør opmærksom på, at de foreslåede forhøjelser af dagpengenes maksimumsbeløb for ikke-forsørgere endda giver disse ringere dækning, end tilfældet er for forsørgere; det vil altså sige, at man også her bør sigte efter at nå frem til større beløb end de foreslåede.

Børnetillægget er kun foreslået til 1 kr. 75 øre. Enhver kan jo se, at det ikke står i rimeligt forhold til de omkostninger, arbejdsløse såvel som andre har ved at forsørge deres børn. De underholdsbidrag, vi opererer med i almindelighed, udgør da også langt større beløb. Hvis en arbejdsløs skulle få al den understøttelse, man kan få for samtlige søgnedage i et år, kan han med 1 kr. 75 øre ikke komme op på mere end 546 kr. om året; underholdsbidraget til et barn ligger på 1 500 kr., og det viser, at det her foreslåede ikke er tilstrækkeligt.

Vi hilser med tilfredshed, at man åbner adgang for ikke-forsørgere med under 15 års medlemskab til at få huslejehjælp. Den foreslåede ordning er imidlertid ikke tilfredsstillende. Hvorfor ikke lade ikke-forsørgere med under 15 års medlemskab komme ind under samme regler, som gælder for andre forsikrede? Hvorfor ikke lade dem få dækning inden for det angivne maksimum i det omfang, hvormed de må betale for deres logi? Enhver ved jo, at ingen får

[Alfred Jensen.]

mere end det, der kan dokumenteres gennem kvittering eller regnskab, og derfor ville der ikke være nogen risiko ved at gå den vej, vi her har foreslået. Jeg kan ikke se, at reglen om mulighed for at fastsætte en større huslejhjælp end de foreslåede 25 kr. til ikke-forsørgere, der ikke bor i hjemmet, giver en tilfredsstillende løsning.

Jeg vil også gerne sige, at de 125 kr., man foreslår som maksimum, ikke er tilstrækkeligt. Der er vist ingen her i tinget, der er i tvivl om, at de, der sætter bo og flytter ind i de nye lejligheder, ikke kan nøjes med at betale 125 kr. om måneden i husleje. Det er almindelig kendt, at i de nye boliger må man betale 200—250 kr. månedlig for en lejlighed af den størrelse, som en arbejderfamilie skal have. Hvad ligner det da at fastsætte et maksimumsbeløb på 125 kr.? Enhver kan jo sige sig selv, at det er utilstrækkeligt, og at huslejen kun kan betales ved, at man tager af den ugentlige understøttelse, enten det så bliver af de penge, der er beregnet til far og mor, eller det bliver af børnetillægget. Det vil under alle omstændigheder gå ud over den daglige husførelse, hvis man ikke giver fuld dækning for den husleje, som arbejdsløse inden for normale rammer må afholde.

Brændselhjælpen er der ikke rørt ved. Jeg forstår ikke, hvorfor man har undladt at røre ved den. Det er jo dog et spørgsmål, der den ene gang efter den anden har været behandlet på faglige kongresser og arbejdsløshedskassernes delegeretmøder, et spørgsmål, som vor største arbejdsløshedskasse, Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder Forbunds Arbejdsløshedskasse, har behandlet og udtalt sig om; der er talt for, at man gav højere brændselhjælp og foretog fordeling på en sådan måde, at brændselhjælpen udbetaltes i forbindelse med den ugentlige understøttelse. Her lader man altså spørgsmålet ligge uløst, og det er en urimelighed. Vi har foreslået, at man gik over til en delelig brændselhjælp ved ledighed i vinterhalvåret, og det må gennemføres. Det er den eneste rimelige ordning, som sikrer, at de arbejdsløse kan klare omkostningerne ved at have lejligheden varmet op.

Jeg er tilfreds med de forbedrede former

for rejsehjælp og flyttehjælp og med den hjælp, der ydes i anledning af dobbelt husførelse. Skulle jeg knytte en bemærkning hertil, skulle det være den, at det også synes mig rimeligt, om man sikrede en vis rejsehjælp inden for den periode på 6 måneder, der er foreskrevet her i lovforslaget. Det kan være meget godt, at man får rejsehjælp efter endt 6 måneders ophold, men når det drejer sig om arbejdere, der har familie, og afstanden er så stor, at man ikke daglig kan komme frem og tilbage, er det klart, at så vil de pågældende ikke alene have udgifter ved dobbelt husførelse, men også ved rejser mellem arbejdsstedet og hjemmet, og det forekommer mig, at dette er en mangel ved lovforslaget.

Jeg har med interesse set, at der røres ved karenstidsbestemmelsen i § 16, men når man endelig vil røre ved denne bestemmelse, forstår jeg ikke, hvorfor man ikke helt afskaffer den. Vi har ofte debatteret dette spørgsmål her i tinget, og vi ved, at de skrappeste karenstidsbestemmelser findes om arbejdsløshed. Jeg skulle tro, at enhver her er enig i, at enten man kommer ud af arbejde på grund af sygdom, ulykkestilfælde eller afskedigelse, vil faldet i indtægt være lige smerteligt, og jeg vil ikke sige lige stort, for det bliver større ved arbejdsløshedsunderstøttelse end ved ulykkesforsikring. Men under ulykkesforsikringen har man kun 3 dages karenstid, og hvis sygdommen strækker sig ud over 10 dage, har man ingen karenstid. Derfor ville det være i tråd med lovgivningen på andre områder, der kan sidestilles hermed, om man helt afskaffede karenstidsbestemmelsen.

Jeg skal ikke komme med yderligere motiveringer herfor, det har jeg gjort så ofte. Jeg vil dog gerne, idet jeg sammenligner karenstidsbestemmelserne for arbejdsløse med ulykkesforsikringens karenstidsbestemmelser, gøre opmærksom på, at ved ulykkesforsikringen er der blevet sikret op til 22 kr. om dagen i 7 dage om ugen, og hvordan man end vender og drejer de understøttelser, der her bydes, vil de arbejdsløse ingenlunde kunne komme op på et sådant ugentligt maksimum, så skal det i hvert fald være en overmåde stor familie, og det er da sjældent tilfældet.

Jeg har selvfølgelig også hæftet mig ved, at arbejdsgivernes bidrag er blevet forhøjet.

[Alfred Jensen.]

Det finder jeg naturligt. Jeg kan ikke se, at der herved lægges nogen uoverkommelig byrde på arbejdsgiveren, tværtimod. Jeg har naturligvis også med tilfredshed set, at ministeren, nu da han tillader højere satser på de forskellige områder, har interesseret sig for, at der gives kasserne større tilskud. Det er rimeligt, at man foretager en forhøjelse af tilskuddet fra 75 til 85 pct. til det, man kalder de sociale ydelser. I den forbindelse gør jeg opmærksom på, at der har været tider, hvor disse ydelser op til 100 pct. blev betalt af det offentlige. Det gjorde man, medens man havde hjælpe-kasser og sociale udvalg at falde tilbage på for husleje, gas, lys, brændsel samt for børnetilskuddenes vedkommende. Indtil vi fik arbejdsløshedsloven ændret i 1958, blev dydet 100 pct. tilskud til kasserne og til huslejen. Derfor var det rimeligt, om man i stedet for 85 pct. skrev 100 pct., for det er omkostninger, som det offentlige bør betale, og som det offentlige også må være interesseret i at betale, al den stund arbejdersnes velfærd også må have for øje.

Jeg har set på de ændringer, der sker i bestemmelserne om arbejdsanvisningen, og jeg må sige, at hvis en sådan effektivisering, som her foreslås, kan betyde, at flere får anvist arbejde til en passende fortjeneste, kan vi kun hilse det med glæde. Men hvis bestemmelserne vil blive administreret på en sådan måde, at folk bliver tvunget til at tage underbetalt arbejde, kan vi ikke gå ind for dem. Jeg har nu ikke indtryk af, at det er hensigten.

Jeg har med tilfredshed set, at man piller ved loven om de kommunale beskæftigelsesudvalg. Jeg forstår egentlig ikke, hvorfor man ikke foreslår denne lov fuldkommen afskaffet. Det var noget af det ukrudt, der voksede op under besættelsen. Det forekommer mig ikke, at denne lov nogen sinde har haft nogen saglig berettigelse. De tal, det ærede medlem hr. Peter Ravn nævnte, godtgør også, at den har haft begrænset betydning. Spørgsmålet er, når man endelig vil røre ved den, om man så ikke skal følge de ønsker, som Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder Forbunds kongres har fremsat om fuldstændig at ophæve loven. Der tales så meget om, at man ikke skal oprettholde administration og kommissioner, der

strengt taget er overflødige. Det forekommer mig, at i betragtning af de problemer, der eksisterer vedrørende fremskaffelse af arbejde, er det ikke beskæftigelsesudvalg i landkommunerne, der er brug for. Det er et af de områder, hvor vi passende kunne skride til ophævelse af nogle af de instanser, der giver folk titler og vel også møder, og det må vel også koste samfundet noget. Derfor vil jeg rejse det spørgsmål, om man ikke helt skal afskaffe denne lov. Problemerne kommer jo til behandling i et udvalg, og dér vil der være lejlighed også for dem, der deler min og Dansk Arbejdsmands Forbunds opfattelse, til at fremføre deres synspunkter; jeg vil ikke tro, at der er nogen argumentation for at opretholde resten af denne lov.

Når jeg har sagt alt det, vil jeg sige, at regeringens forslag jo hverken tilfredsstiller de ønsker, der er blandt de arbejdsløse, eller det, de arbejdende mener man skal byde de arbejdsløse. Vi har fremsat et forslag, som ikke giver fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, men som i højere grad imødekommer de ønsker, som er fremsat af de forskellige faglige forbund. Det gik som bekendt ud på, at dagpengene skulle forhøjes med 20 pct. både for forsørgere og ikke-forsørgere, at børnetillægget og huslejhjælpen skulle forhøjes med 100 pct., at brændselshjælpen blev beregnet med 2 kr. pr. dag, at karenstiden fuldstændig bortfaldt, og at der blev givet 100 pct.s tilskud til kasserne for de såkaldte sociale udgifter. Vi har fremsat dette forslag, fordi vi mener, at det er det, der bør gennemføres, og det, der kan gennemføres, og når man kan ofre penge på militæret — således som man jo gør det — må man også kunne ofre penge på dem, der uden egen skyld, uden at man kan anvise dem arbejde, må gå ledige og er henvist til at leve af det, der kaldes arbejdsløshedsunderstøttelse.

Jeg har på den kommunistiske gruppes vegne fremsat lovforslag om, at man også gav en ekstra hjælp til de langvarigt arbejdsløse i denne vinter. Der er ingen, der særlig har argumenteret herimod bortset fra ministeren, som mente, at det foreslåede beløb først ville komme til udbetaling, når virkningerne af de ændringer, ministeren har foreslået, træder i kraft. Ja, det kunne godt se sådan ud; folketinget er jo herre over, hvor hurtigt et sådant forslag kan gennem-

[Alfred Jensen.]

føres. Jeg gør imidlertid opmærksom på, at det er mere end 5 uger siden, vi fremsatte dette lovforslag, og hvis det var denne side af sagen, der havde den store interesse, kunne forslaget have været fremmet og gennemført, sådan at de, der har mere end 40 dages ledighed, kunne få denne ekstrahjælp. Det er den ene side af sagen. Den anden side er, at selv om ministerens forslag træder i kraft pr. 1. april, går der dog nogen tid, inden de arbejdsløse får den fulde fordel af de foreslåede forhøjelser. Dertil kommer så, at de arbejdsløse, det her drejer sig om, har båret en stor byrde ved den langvarige arbejdsløshed og derfor har trang til at få et beløb stillet til rådighed, der kan bidrage til at hjælpe dem over den værste gæld. Der er altså ikke tale om dobbeltkonfekt. Der er allerhøjest tale om, at de arbejdsløse, som har mere end 40 dages ledighed, for så vidt de går arbejdsløse i april, får en ekstra hjælp, som mange af dem har hårdt brug for. Der er altså ikke nogen saglig begrundelse for at afvise vort forslag. Det kan også synes urimeligt og uretfærdigt, at den mand, som har måttet gå ledig i 2, 3 eller 4 måneder i vinter, skal forholdes muligheden for at få en forhøjet hjælp, fordi han eventuelt kommer i arbejde i begyndelsen af april. For at bøde på denne uretfærdighed bør man gennemføre det forslag, vi har fremsat.

Ministeren sagde, at denne ekstrahjælp til de ikke-forsikrede arbejdsløse var i strid med forsorgslovens principper. Jeg kan ikke se, at det kan være i strid med principperne, at man skønner, at der på toppen af de karrige understøttelser, der gives — for de er karrige, og de, der sidder her i salen, ville korse sig, hvis de skulle leve af de understøttelser, der udbetales gennem socialkontoret — giver dem en sådan ekstra hjælp efter en langvarig arbejdsløshedsperiode. De vanskeligheder, der kan være med at finde ud af, hvem der opfylder de betingelser, der er foreskrevet i lovforslagets § 1, er ikke større, end at man kan overvinde dem. Det gælder også her, at hvor der er en vilje, er der også en vej. Derfor opretholder vi vort forslag og henstiller til udvalget, at man tager det op til saglig drøftelse og kommer med indstilling om, at det gennemføres, eller om, at der i mini-

sterens forslag kommer en overgangsbestemmelse, som sikrer, at de, der har haft en lang arbejdsløshedsperiode i denne vinter før 1. april, kan få en ekstrabetaling, så de ikke kommer til at lide mere end højest nødvendigt under de lave arbejdsløshedsunderstøttelser, de har fået i vinter.

Vi tilsiger velvillig indstilling til disse forslag, og håber, at de synspunkter, jeg her har gjort gældende, vil blive medtaget i overvejelserne i udvalget; jeg udtrykker også håb om, at de vil blive imødekommet.

Aksel Larsen: Der er sagt så meget om disse lovforslag, så på dette i debatten ret sene tidspunkt tror jeg det vil være tilstrækkeligt med nogle få bemærkninger.

Jeg vil først hæfte mig ved, at man under debatten har brugt udtrykket velfærdsstat, og ved, at man har brugt dette udtryk som argument imod den beskedne forbedring af de arbejdsløses vilkår, som er foreslået af regeringen. Jeg kan ikke forstå, at nogen kan få sig til at betragte Danmark som en velfærdsstat, så længe der overhovedet er arbejdsløshed. Efter min opfattelse er arbejdsløshed et samfundsonde; der er ikke nogen naturlov, der betinger, at der er arbejdsløshed i Danmark. Men man skal ikke kalde Danmark en velfærdsstat, så længe der er nogen, der lider nød i Danmark, og man skal slet ikke kalde Danmark en velfærdsstat, så længe der er arbejdsvillige, der ikke kan få arbejde.

Den højtærede socialminister har i sin fremsættelse talt om restledigheden, som vi bør søge at komme til livs, idet betingelserne herfor skulle være ualmindelig gunstige. Jeg er bange for, at den arbejdsløshed, vi har haft i vinter, og den, vi har i øjeblikket, og formentlig også den, vi vil have til sommer — selv om jeg er klar over, at arbejdsløsheden vil gå ned til sommer — ikke kan betegnes som restledighed. Der vil fortsat være arbejdsløshed, og vi bør altså ikke alene komme restledigheden til livs, vi bør overhovedet komme arbejdsløsheden til livs. Jeg synes, det er en lille smule flot at betragte den arbejdsløshed, vi har, som restledighed. Jeg tror i hvert fald ikke, man, hvad enten man vil kalde den restledighed eller ej, kan komme den til livs ved at give rejsehjælp, flyttehjælp o. s. v. Jeg anerkender i høj grad det prisværdige i, at man

[Aksel Larsen.]

foreslår forbedringer på disse områder, og jeg tror, at disse bestemmelser vil have deres store betydning, hvis de bliver gennemført. Men på den anden side kommer vi som sagt ikke den arbejdsløshed, der er, til livs blot ved at indføre rejsehjælp, flyttehjælp og eventuelt tilskud til erhvervelse af lejlighed andre steder. Der skal mere gennemgribende foranstaltninger til.

Hvad de af regeringen foreslåede forhøjelser af understøttelsessatserne angår, vil jeg henholde mig til den højtærede socialministers fremsættelse, hvor han stort set motiverer dem med, at understøttelsessatserne i overensstemmelse med, hvad prisstigningen har kunnet betinge — jeg tænker, det er pristallet, man regner med, ikke så meget prisstigningen — i perioden fra januar 1946 til januar 1959 er steget med 53 pct. Samtidig er den gennemsnitlige timefortjeneste steget med 97,6 pct. fra 1946 til 1958. Jeg ved ikke, hvor pålidelig statistikken er; jeg har min egen mening om pristalsstatistik, og den kender man. Jeg ved ikke, hvor pålidelig statistikken over timefortjenesten for de arbejdere, der har arbejde, er, men jeg går ud fra de procentsatser, den højtærede minister her har fremført og støtter sig på. Den højtærede minister mener, det ville være rimeligt, om arbejdsløshedsunderstøttelsessatserne steg, så de kom på højde forholdsmæssigt med lønsatserne. Jeg tror ikke, det er tilstrækkeligt. Det vil i øvrigt efter ministerens forslag kun kunne lade sig gøre, hvis arbejdsløshedskasserne benytter sig af den adgang, de vil få til selv at give 2 kr. mere i dagpenge end fastsat, og hvis de benytter sig af denne adgang, skal de selv betale omkostningerne, der er regnet ud til 15 mill. kr. om året. Men jeg tror ikke, det er nok at søge at nå en procentvis forhøjelse af understøttelsessatserne, der skulle være lige så stor som den af statistisk departement beregnede procentvise forhøjelse af timefortjenesten. Her må man nemlig regne med, at der er en absolut forskel på understøttelsessatserne og lønsatserne. Hvis man tænkte sig denne udvikling fortsat, kan dog formodentlig enhver se, at det ville komme dertil, at de arbejdsløse ikke engang ville kunne føre en sultetilværelse, uanset om

deres understøttelse steg procentvis lige så meget som lønningerne.

Jeg tror, der er grund til at forhøje understøttelsessatserne mere end lønningerne, selv om man ikke vil anerkende eller ikke vil praktisere det eneste retfærdige princip, at der betales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til den, samfundet ikke kan eller ikke vil skaffe arbejde. Vi har det dog sådan i fagbevægelsen, at man arbejder for og også har haft et vist held til at forhøje de lavest lønnedes lønninger procentvis mere end de højest lønnedes. Man er ikke nået langt nok, det ved vi alle sammen, men det er i hvert fald fastslået, at det er noget, man bør stræbe efter, navnlig i overenskomstsituationer, at de lavest lønnede skal have det største løntillæg, og at de i hvert fald skal have procentvis større løntillæg end de højest lønnede arbejdere, fordi man erkender, at deres stilling er så dårlig, at den må forbedres mere. Nuvel, men de arbejdsløses kår er langt dårligere end de arbejdendes, og deres forhold til de arbejdendes timefortjeneste er langt dårligere, end f. eks. de dårligst lønnede arbejdsmænds er til de højest lønnede faglærte arbejderes. Der er altså grund til at søge gennemført ikke en forholdsmæssig ajourføring, men en yderligere forhøjelse af arbejdsløshedsunderstøttelserne, og vel at mærke ikke på den måde, at den sidste ende skal betales udelukkende af kasserne. Det ville være rimeligt, om hele forhøjelsen betaltes af det offentlige og arbejdsgiverne, men man bør i hvert fald give refusion også for de sidste 12½ pct.

I øvrigt vil jeg gentage, at arbejdsløsheden er et samfundsonde, og at det er ganske urimeligt, at man overhovedet forlanger, at arbejderne selv skal forsikre sig mod arbejdsløshed og betale til denne forsikring. Ja vel, det har været skik hidtil, og de første arbejdsløshedskasser blev oprettet af arbejderne selv, dengang samfundet praktisk talt intet ville gøre; der var kun fattigkassen at henvende sig til. Men vi er da kommet noget frem, og det må ved denne lejlighed på ny fremhæves, at det egentlig ikke kan være arbejderens pligt at forsikre sig imod den samfundsulykke, arbejdsløshed er; det bør være samfundets sag eller også deres sag, som ejer produktionsmidlerne,

[Aksel Larsen.]

dem, man betegner med et ord, som synes at være ved at blive upopulært i deres egne kredse, nemlig arbejdsgiverne.

Jeg tillader mig at sige — også selv om jeg måske skulle have sagt det før fra denne talerstol — at hvis en mand uden egen skyld kommer til skade på sit arbejde eller bliver kørt over af et motorkøretøj på gaden, kommer man ikke og siger: du kan kun få hjælp i anledning af den ulykke, hvis du selv har forsikret dig imod den. Der er ingen, der forlanger, at arbejderne skal forsikre sig specielt imod ulykker på deres arbejdsplads; der er ingen, der forlanger, at fodgængerne skal forsikre sig imod at blive kørt over af et motorkøretøj. Nej, man forlanger, at de, der har motorkøretøjer, skal forsikre sig imod at komme til at foranstalte ulykker. Ja men det er i det mindste en lige så alvorlig ulykke — og socialt set er det en alvorligere ulykke — at blive arbejdsløs som at komme ud for en ulykke på sin arbejdsplads eller i trafikken, selv om det i de sidste tilfælde naturligvis individuelt set kan være en meget værre ulykke.

Jeg finder, at det er principielt forkert at forlange, at arbejderne skal betale et højt kontingent til arbejdsløhedskassen for overhovedet at få hjælp, når de bliver arbejdsløse. Udgiften til det, man kalder arbejdsløhedsunderstøttelse — hvis man kunne finde et pænere ord, ville jeg være tilhænger af det — burde naturligvis betales dels af arbejdsgiverne, dels af samfundet, af staten, og måske også af kommunerne. Men når dette er sagt, vil jeg tilføje, at jeg vil håbe og ønske, at man under den videre behandling af disse lovforslag må nå til en betydelig forbedring af dem. Der er vel grund til at formode, at den højtærede socialminister — sin gode vilje til trods — ikke har kunnet komme videre i regeringen, men så har jeg da i hvert fald lov til at håbe, at der vil være større velvilje i folketinget eller hos folketingets flertal, end der måske har været i regeringen, sådan at vi får forbedret det af den højtærede socialminister fremsatte lovforslag og måske oven i købet får gennemført det af det ærede medlem hr. Alfred Jensen m. fl. fremsatte lovforslag.

Vi er i den gunstige situation, siger den

højtærede socialminister, at der er en restledighed, som vi måske kan komme til livs. Jeg vil udtrykke det på anden måde: vi er kommet i den gunstige situation, at der gennemgående er en relativ høj beskæftigelse og en meget stærk økonomisk aktivitet, at valutasisituationen er god, og at statskassen har stigende indtægter og hvert eneste år et stort overskud. Jeg synes, vi skulle benytte denne gunstige situation til at forbedre arbejdsløhedslovgivningen gennemgribende; og vil man ikke benytte lejligheden til at gå så langt, som man burde: at lade samfundet og arbejdsgiverne overtage alle udgifterne ved arbejdsløhedsforsikringen, så kunne man dog i alt fald benytte den gunstige lejlighed til nu at forbedre arbejdsløhedsunderstøttelsen, herunder også de forskellige tillæg, og gøre det alt sammen på statens regning.

Vi havde forleden her til behandling et lovforslag om nedsættelse af skatterne. Regeringen var kommet til det resultat, at man kunne nedsætte statsskatterne med ca. 250 mill. kr. Det er uhyre prisværdigt, at regeringen er kommet til det resultat, og jeg tror ikke, man behøver at nære betænkeligheder; der sker ikke nogen ulykke for staten ved denne nedsættelse af skatterne. Jeg er sikker på, at hvis man kun så finansielt på det, kunne man have nedsat skatterne yderligere. Men jeg erkender, at jeg ville finde det rimeligere, om man i stedet for yderligere skattnedsættelser forhøjede statens ydelser til den del af befolkningen, der trænger — i dette tilfælde til de arbejdsløse.

Så vidt jeg kan se af bemærkningerne til ministerens lovforslag, er det meningen, af statskassens andel af de udgifter, ministerens lovforslag vil foranledige, efter fradrag af arbejdsgivernes bidrag skulle være 22 mill. kr., og at hele merudgiften skulle være 35,9 mill. kr. Lad os være enige om, at har man råd til at give 250 mill. kr. i skattelettelse — og så er man endda sikker på, at statsregnskabet alligevel vil komme til at se pænere ud end i det foregående år, fordi skatteindtægterne stiger endnu mere — har man også råd til at lade staten betale mere end de 22 mill. kr., man her forudsætter. Den kunne sikkert godt betale i hvert fald de 35,9 mill. kr., og hvis man kunne bekvemme sig til at gå derop, kunne

[Aksel Larsen.]

der blive råd til, at man forhøjede maksimumssatserne ikke, som man foreslår, fra 14 kr. til 16 kr., men fra 14 kr. til 18 kr. uden at forlange, at arbejdsløhedskasserne skulle bære udgiften ved den ene halvdel af denne forhøjelse.

Jeg synes, man skulle prøve at tænke i disse baner. Jeg håber, man vil gøre det, og jeg håber, at når lovforslaget er kommet tilbage fra udvalget, vil det være betydeligt forbedret i den retning, jeg her har antydet.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker for en stiltfærdig behandling af lovforslaget, en stiltfærdig behandling af overvejende saglig karakter.

Bestemmelserne vedrørende arbejdskraftens større bevægelighed fik jo praktisk talt enstemmig tilslutning; divergensen melder sig vedrørende dagpengesatsens forhøjelse, og hvad dertil hører. Selv den beskedne forøgelse, som her er foreslået, går venstre og konservative imod, velsagtens som en slags optakt til efterårets lønforhandlinger, og det var tilsyneladende arbejdsgeberbidraget, der irriterede mest.

Det ærede medlem hr. Lorentzen mente, at arbejdsgivernes bidrag til socialudgifter var højere her i landet end andre steder. Det er nu ikke tilfældet. Vi har statistik herfor. Arbejdsgivernes andel i de sociale udgifter udgør for 1956 i Danmark 2,5 pct., i Finland 23,5 pct., i Norge 10,3 pct. og i Sverige 7,4 pct. Det ser anderledes ud inden for fællesmarkedslandene — hvis jeg med ét ord må kalde dem sådan — idet de sociale systemer sydpå er anderledes end hos os. I Frankrig betaler arbejdsgiverne 29,8 pct. af lønnen i bidrag til obligatoriske sociale udgifter og i Italien 53,5 pct.; men det hører som sagt sammen med det særegne sydeuropæiske socialsystem — sådan kan man vist godt kalde det — hvorefter man lægger en stor del af disse udgifter på erhvervslivet, medens vi herhjemme lægger dem på skatteydernes kreds.

Det ærede medlem hr. Lorentzen mente, at de skiftende regeringer i realiteten ikke havde nogen nævneværdig indflydelse på konjunkturernes gang. Det ærede medlem mente, at konjunkturerne kunne gå op og gå ned, enten regeringen hed det ene eller det andet. Vi har noteret os denne udtalelse.

For et par år siden behandlede vi i det høje ting spørgsmålet om arbejdsløhedskassernes struktur. Vi kunne ikke dengang gå ind for en forhøjelse af satserne, da det bl. a. ville have kompliceret problemet ganske alvorligt, men vi var fra vor side klar over, at der måtte ske en ændring af satserne, nødvendiggjort af den økonomiske udvikling, og det er denne ændring, som nu rykker frem i lovforslagsform.

Det ærede medlem mente, at revalideringsbestemmelsens indførelse i lovgivningen teoretisk og sagligt var rigtig også i denne forbindelse; men — spurgte det ærede medlem — kan der føres en tilstrækkelig kontrol? Jeg ville tro det, men jeg er naturligvis ligesom det ærede medlem klar over, at der mange steder må ske en mentalitetsændring, en ny indstilling til problemet revalidering. Vi har brug for, at denne tanke arbejder sig fremefter, og vi kan ikke vente, at alt i starten er, som vi ønsker det.

Det ærede medlem mente, at arbejderne nu har så gode kår og så høje lønninger, at de — således forstod jeg det ærede medlem — skulle kunne bære en sådan understøttelse selv. En gennemsnitsløn på 10 000 kr. fandt det ærede medlem stor, hvad der undrede mig. Hvor stort et tillæg har de ærede jyske folketingsmænd til deres honorar? Vi må dog tage i betragtning, hvorledes det økonomiske billede som helhed er. Jeg vil tro, at det også med de højere lønninger er meget betydningsfuldt at opretholde en vis minimumsstandard, og jeg mener ikke, denne minimumsstandard kan opretholdes, medmindre vi går ind for forhøjede satser i forhold til det hidtidige grundlag.

Det ærede medlem hr. Asger Jensen mente, at velfærdsstaten her fejrede nye triumfer. Jeg takker for dette ug, men jeg synes nok, det er en lidt underlig sprogbrug: at en daler mere om dagen til arbejdsløhedsunderstøttelsen kan betyde nye triumfer — altså ordet i flertal — for velfærdsstaten. Der er, set med mine øjne, et godt stykke vej endnu, inden velfærdsstaten er virkeliggjort. Selve det problem, vi her beskæftiger os med, arbejdsløsheden, viser jo, at vi ikke har nået det mål af velfærdsstat, som var ønskeligt.

Det ærede medlem ville mene, at vi gennem disse forhøjede satser decentraliserer

[Socialministeren.]

socialudvalgsarbejdet. Det kan jeg nu ikke indse, og jeg anser det for en sober ting i det socialpolitiske arbejde, at disse understøttelser fortrinsvis hviler på forsikringsordninger. Det er — synes jeg — et sundhedstegn, at de sociale udgifter via socialkontorerne faktisk ikke er blevet forhøjet i de sidste 25 år. Det sidste årsbeløb, jeg erindrer, udbetalt gennem socialkontorerne, var på 77 mill. kr., og det svarer stort set til beløbet for 25 år siden. Jeg synes, at den bedste og mest tiltalende løsning er forsikringsløsningen. Det ærede medlem hr. Aage Fogh gjorde opmærksom på, at understøttelsen jo ikke kan overstige 80 pct. af lønnen, og at denne grundbestemmelse stadig eksisterer og således må tage brodden af enhver urimelig kritik; det er jeg enig med det ærede medlem i.

Det ærede medlem hr. Peter Ravn havde to ønsker. Han kunne ønske, at aldersgrænsen for udbetaling af børnetillæg blev forhøjet fra 17 til 18 år. Jeg ser gerne dette forslag behandlet i udvalget og ser naturligvis på forhånd med sympati på det ærede medlems ønske. Dernæst var det ærede medlem inde på tanken om, at en forhøjelse af dagpengesatserne fra 16 til 18 kr. på medlemmernes egen bekostning i og for sig ikke skulle behøve en lovparagraf, og at man skulle kunne foretage denne forhøjelse uden et egentligt legalt grundlag. Vi kan se nærmere på nødvendigheden af et sådan legalt grundlag i det udvalg, hvortil jo en række af de rejste spørgsmål naturligt henvises.

Asger Jensen: Mine bemærkninger om velfærdsstaten havde naturligvis ingen relation til de to kroner; de havde alene relation til udbygningen af administrationsapparatet; dette, at man tillægger nye kontorer nye opgaver med hensyn til social administration. Selve dette, at flyttehjælp kommer ind under arbejdsløshedsanvisningen, har jeg ikke gjort bemærkninger om; det kan jeg i og for sig heller ikke have noget imod.

Hvad det er for sociale udgifter på 77 mill. kr., den højtærede socialminister omtalte, står mig ikke klart. Jeg ved ikke, om det er på kommunehjælpskontoen, der kan være tale om disse 77 mill. kr. Hvis det

er tilfældet, vil jeg gøre opmærksom på, at kommunehjælpskontoen nu og dengang, socialreformen blev gennemført, ikke kan sammenlignes, for der er mange ting, som i dag ikke afholdes på den konto, men er flyttet over på andre konti.

Alfred Jensen: Den højtærede minister har jo sådan set allerede imødekommet mit ønske om, at man i udvalget skulle se på vort forslag om en ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. Jeg rejste også spørgsmålet om en forhøjelse af dagpengenes maksimum fra 16 til 18 kr., og ministeren var så elskværdig at svare det ærede medlem hr. Peter Ravn, som havde stillet det samme spørgsmål. Jeg kan selvfølgelig være tilfreds med, at man i udvalget ser på, om det er overflødigt at have en bestemmelse i loven om, at man kan foretage denne forhøjelse af dagpengene fra 16 til 18 kr., når man ikke får statstilskud. Jeg ville dog foretrække, at man i udvalget så på, om det ikke var muligt at forhøje dagpengebeløbet fra 16 til 18 kr. med statstilskud — altså med samme tilskud som for de 16 kr. Jeg ved ikke, om ministerens undladelse af at svare på mit spørgsmål er ensbetydende med, at man ikke vil behandle det. Jeg vil da opfordre til, at man tager spørgsmålet op til undersøgelse, på samme måde som man undersøger andre spørgsmål. Der er nemlig mere rimelighed i at forhøje fra 16 til 18 kr. med statstilskud end at slette den nævnte bestemmelse af lovforslaget.

Socialministeren (Bomholt): Nu er det jo folketingsudvalget, som efter denne første behandling har ordet, og udvalget bestemmer selv, hvad det vil behandle; men jeg går ud fra, at man gennemgår hele den kreds af tanker, som har været fremført her ved første behandling.

Det ærede medlem hr. Asger Jensen takker jeg for den ændrede fortolkning af begrebet velfærdsstat. Det er jo den slags ord, som flyder lidt rigeligt nu og da: velfærdsstat, barnepigesystem. Det ærede medlem brugte ordet barnepigesystem om anvisning af lejligheder til arbejdssøgende; der kommer til en anden by end den, de hidtil har boet i. Man kan måske også dér finde et andet udtryk.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Ravn: Jeg foreslår, at de tre lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om saltvandsfiskeri.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3089, fremsættelsen i tidenden sp. 3348).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Chr. Christiansen: Det spørgsmål, det her drejer sig om, og som foranlediger den foreslåede ændring i saltvandsfiskerilovens § 1, har været rejst og nærmere behandlet i Nordisk Råds juridiske komité med det formål at prøve på, om man kunne tilvejebringe en ligestilling vedrørende lystfiskeri i havet. Den foreslåede ændring er jo ikke særlig omfattende. Den giver i sin enkelhed adgang for finske, islandske, norske og svenske statsborgere til at drive lystfiskeri eller sportsfiskeri, hvad man nu vil kalde det, i det danske havområde. Dette fiskeri skal ske med stang eller pilk eller et lignende håndredskab. Endvidere bestemmes det, at fangsten ikke skal kunne gøres til genstand for handel. Der er åbnet mulighed for, at også andre landes statsborgere efter ansøgning kan opnå den samme fordel som de nordiske landes statsborgere. Jeg vil gerne bemærke, at fiskeriets hovedorganisationer har tiltrådt forslaget under forudsætning af, at fangsten ikke kan gøres til genstand for handel.

Det er mig bekendt, at der i Norge og

Sverige er fremsat lignende lovforslag, som kan påregnes at blive gennemført, og jeg kan for min del anbefale lovforslaget.

Melchior Hansen: Forslaget er både fornuftigt og rimeligt, og vi kan anbefale det.

Medens vi taler om lystfiskeri, er der en lille sag, jeg gerne vil henlede den højtærede fiskeriministers opmærksomhed på. Det drejer sig om udsættelse af store sættefisk til fremme af havørredbestanden. Vi i Sydjylland ville meget gerne, om vi kunne få nogle sættefisk sat ud i åløbene og dermed få lidt bedre fiskeri dér. Det kan naturligvis også gavne det erhvervsmæssige fiskeri, eftersom disse ørreder skal ud i havet igen; men det kunne være morsomt at se nogle af dem i de vestjyske åer.

Jeg retter altså hermed en henstilling til den højtærede fiskeriminister.

Baagø: På mit partis vegne kan jeg anbefale lovforslaget til fremme.

A. C. Normann: Det radikale venstres stilling er også den, at vi gerne vil være med til at drage den foreslåede konsekvens af, hvad vi allerede er gået ind for gennem Nordisk Råd. Jeg vil dog gerne sige, at jeg for min del har mine tvivl om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage den begrænsning, at fangsten ikke må sælges. Det er formentlig — det tror jeg det er — let at få kontrolleret, om lystfiskere, som anløber dansk havn og dér forsøger at sælge et par spande torsk eller en tunfisk, de har fanget i Øresund, ikke er udstyret med grejer til erhvervsfiskeri. Jeg har set i de oplysninger, der ledsager lovforslaget, at der er svensk betænkelighed på det område, og den betænkelighed deler jeg for min part. Jeg synes egentlig, at det en lille smule nærmer sig det smålige, at vi de nordiske lande imellem ikke skulle kunne tillade lystfiskere, som fanger et par fisk, at afsætte dem fremfor at kaste dem i havet igen eller forære dem til deres venner. Jeg vil derfor gerne tage et forbehold i så henseende, i